

הערות בעניני סוכה - שיעור 825

- I. קשירת הסכך לדפנות בחבל וכדומה - עיין בשו"ת בצל החכמה (ה - מ"ד) דאם הסכך יכולה לעמוד ברוח מצויה דיבשה מותר לקשרו אפילו בדבר המקבל טומאה וקשרו משום שתוכל לעמוד גם ברוח שאינה מצויה ואין לאסור מפני הרואים אמנם בסכך שאינה יכולה לעמוד אפילו ברוח מצויה מחויב לקשרו דאם לאו פסולה אפילו ברוח מצויה ואפילו אם לא זו ממקומו ועכשיו צריך לקשרו דוקא בדבר שאינה מקבל טומאה וע"ע בשו"ת האלף לך שלמה (ש"ס) דמותר לחבר נסרים אפילו במסמרים דתרתני בעינן לאסור (ל) דמטר אין יכול לירד לסוכה (ב) וגם דהוי קבוע במסמרים ובחד בלבד שרי וזה הוי רק סניף להתירא ועיין עוד בפסקי תשובות (תרכ"ט - 62)
- II. יש אומרים דבשבת ויו"ט אפילו פחות מכביצה צריך סוכה מטעם חובת האכילה בשבת ויו"ט ויש מחמירים שגם שתיה ואכילת פירות אסורה חוץ לסוכה דשבת ויו"ט קובעת (שע"ת תרל"ט - ז) ורובם חולקין עליו (מג"א וא"ר)
- III. לקבוע סעודת הצהריים בלא פת כלל וקובעים עליהם סעודתם עיין בתשובות והנהגות (ה - ט"ח) שחייבין בסוכה ומ"מ בלא ברכה ודלא כהרמב"ם והגר"א שמברך על הישיבה בלבד וראוי להחמיר (מ"ב תרל"ט - ט"ו)
- IV. אין מצוה לדור בסוכה כל היום דתשבו כעין תדורו בעינן וצ"ע אם יש בו מצות קיומית ואם כל רגע ורגע יש לו מצוה קיומית (תשובות והנהגות ה - ט"ח) ועיין בשו"ת מהרש"ם (ה - ר"ט) דסבירא להו שמצות סוכה רשות כמצות ציצית שאם אינו לובש ד' כנפות פטור ואינו מבטל עשה חוץ מכזית הראשון דליל ראשון אמנם דעת החת"ס (סוף תרל"ט) שמי שצריך לילך מהסוכה לביתו כדי לומר להביא לו משקה לשתות אסור לו לשהות רק שיעור הדיבורים דאם לאו מבטל מצוה החיובית עיין באג"מ (ג - ז"ג) לילך לטיול ולתענוג למקום שליכא סוכה אסור ואפילו להמקילים שהוא רשות מ"מ יש מצוה קיומית כמו בציצית (פ"ת תרל"ט - 2) או אפשר שדומה למצה ואבאר וע"ע במ"ב (כ"ד) דאפשר שהוא רק רשות בעלמא
- V. הבדלה על היין בסוכה (מ"ב תרל"ט - ל) ועיין בשו"ת רבבות אפרים (ה - תכ"ח זשס החזו"ב) שמברכים לישיב בסוכה קודם שתיית היין כי מצות ההבדלה מחשיבה את שתיית היין לקביעות טפי אמנם הגרשז"א נהג לאכול מזונות ואח"כ בירך על הסוכה
- VI. אשה מעוברת וכדומה שאינה יכולה ליכנס לסוכה צריך הבעל להבדיל בסוכה והיא מבדילה בבית ותשתה מהכוס ואולי הוא מבדיל בבית ולא בסוכה דתכ"ת (שבט הלוי ס - מ"ג)
- VII. מים בתוך הסעודה אינו כדאי לשתות חוץ לסוכה (שער הציון תרל"ט - כ"ט וצ"ע) וע"ע בשו"ע הרב דאם ירצה לאכול כזית בסוכה וכביצה מצומצמת תוך הבית הרשות בידו אמנם עיין במאירי (סוכה כ"ו: ד"ה חמר המאירי) שהאוכל ושותה השתיה נגדרת אחר האכילה ואם האכילה קבע אף השתיה קבע ואפשר דדוקא שתיה נגדרת אחר אכילה דאכילה בלא שתיה לא קרינן ביה "ושבעת" ולא אכילת עראי אם אכילת קבע (פ"ת 42)
- VIII. מותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה ואפילו תלמיד חכם אם רוצה שלא להחמיר על עצמו בכך רשאי ולא הוי כמי שאינו מדקדק במצות (ר"ן שהובא בבה"ל תרל"ט - ז ד"ה חזל מותר)
- IX. תבשיל העשוי מחמשת המינים כמו cereals or spaghetti בדידיה תליא מילתא דכל דהוא קבע עליו אע"פ שלא היה שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו חשיב קבע אף דלענין פת הבאה בכיסנין כל השנה בעינן שיעור שדרך בני אדם לקבוע עליו סוכות שאני דבעינן תשבו כעין תדורו (בה"ל תרל"ט - ז ד"ה חס קובע)
- X. חובה רק בליל ראשון ולכן מי שרגיל להתענות בכל יום פטור מלאכול בשבת ויו"ט דלעונג ניתן השבת ולא לצער (בה"ל ד"ה צליל יו"ט - ה)
- XI. מי שיושב בסוכה בזמן הקר בלא בגד העליון ומצטער יש חשש ברכה לבטלה אמנם אם יושב כך בביתו צריך לברך (בה"ל תר"מ - ד ד"ה מפני הרוח)
- XII. הולכי דרכים ביום חייבים בלילה ומ"מ דעת הלבוש דאינו מחוייב לבנות סוכה ודלא כהמג"א ועיין בבה"ל (תר"מ - ד"ה הולכי) שהכריע כהלבוש
- XIII. רב משה ישן בסוכה כשהוא היה במאנסי כך אמר לי רב ראובן ולא כשהיה ב' East Side
- XIV. לקנות הד' מינים מהבחורים שמוכרים על הרחוב תלוי בנאמנות הבחור ולמי שנתן לו המינים אמנם האחרונים צריכים כתב הכשר ועוד שהסוחר צריך להיות איש נאמן אך ביו"ט שני שהוא מדרבנן יש לסמוך על הסימנים (מ"ב תרמ"ס - ס"ה)

XV. מצטער - אין המצטער פטור מסוכה אא"כ הוא מצטער בדבר שדרך בני אדם להצטער בו דאם לאו בטלה דעתו אא"כ ידוע שהוא מאניני הדעת אבל אין כל אדם יכול לומר מאניני הדעת אני (מג"א תר"מ - ט ערוך השלחן י"ג) אמנם עיין בשער הציון (מ"ג) שהביא הט"ז שכתב שאף שאינו ידוע שהוא מאניני הדעת כיון שהוא עצמו אומר כן הוא פטור

XVI. יש אומרים שנשים פטורות גם ליל א' מהאזרח פרט לנשים (אלף למטה תרכ"ה - ז"ט) וע"ע בסוכה השלם (ת"כ - תכ"ה)

XVII. אין להתיר לצוד היתושים כדי שיוכל לישב בסוכה שמצטער פטור ויש מקילין דמ"מ יש מצוה קיומית ואבאר

XVIII. יכול להוציא את אשתו בקידוש אבל אם הוא כבר בדרך לישב בסוכה צריכה היא לברכת לעצמה

XIX. עוד שאלות

(א) קשירת הסכך לדפנות בחבל עיין שו"ת בצל החכמה (ה - מ"ד) עיין בשיעור 531 (VI)

(ב) סכך החדשה המונע ירידת הגשמים עיין באג"מ (ה - מ"ג - ד) עיין בשיעור 531 (VII)

(ג) סוכה ניידת (portable) מבגד קאנבס עיין באג"מ (ה - ל"ט - ג) עיין בשיעור 531 (VIII)

(ד) מותר לפרוש בשבת כיסוי פלאסטיק על הסכך להגן מפני הגשם דליכא משום בונה דהא ידוע לכל שיהיה מוכרח להסירו כשיפסוק הגשם ואם מניחו בתוך טפח על הסכך אין בו איסור אזהל ואין בו איסור מוקצה משום שהוא מוכן לכך ותורת כלי עליו והוי על כל פנים טלטול לצורך גופו (אג"מ ה - ל"ט - ד)

(ה) לסכך בנסרים דקין שעושים מהם רצפות הוי בכלל האיסור (תרכ"ט - י"ק) דנהגו שלא לסכך בנסרים כלל אבל אם הם משופין או דקין מאד שאין ראויין לבנין לרצפות ולתקרות כשרין

(ו) טעמי הנוהגים להקל בשינה עיין בשיעור 279 (II)

(ז) העושה סוכתו במקום שאינו יכול לישון שם אם כשירה לאכילה עיין בשיעור 531 (XI)

(ח) עשיית סוכה בקרקע רשות הרבים עיין ברמ"א (תל"ז - ג) דאין לעשות סוכה לכתחלה ע"ג קרקע של רבים ודעת המגן אברהם שאין לברך עליה והמברך ברכתו לבטלה שהנכרים אינם מוחלים אמנם רובם המתירים (בה"ל ד"ה וכן צקרקט) ועיין בקרא (חמ"ה ט) שהיו עושים סוכות ברחובות ירושלים (ספר הסוכה השלם דף ת"ס)

(ט) לסתור סוכה בתוה"מ עיין במ"ב (תרכ"ו - סק"ה) דלא יסתור סוכתו בהושענא רבה משום דהא כל היום חובתו לישן ולשון שם ואי איקלע ליה סעודתא צריך לאכול בגוה משמע דאם הולך משם כגון מההרים לניו יארק ואין לו צורך כלל לסוכתו מותר וע"ע בשש"כ (ס"ז - הערה קע"ז) ועיין בפסקי תשובות (תל"ח - ג) דחשיב מעשה הדיוט שלא לצורך המועד ואסור וסוכה ניידת (portable) שמפרקים ובונים אותם לפי הצורך יש להתיר לצורך המועד משום שהוא מעשה הדיוט (שו"ע הרב תל"ח - י"ד)

(י) לקצוץ אילן שעושה פירות לצורך עשיית סוכה - מצוואת רבי יהודה החסיד אוסרים דסכנה חמורה מאיסורה וכ"כ השו"ת בית יצחק (ה - קמ"ד) שחושש לדאורייתא אמנם עיין בתשובות והנהגות דבנ"ד יש ג' צדדים להקל (א) במקום מצוה (ב) ע"י עכו"ם (ג) אם רק הענפים ולא כל האילן ועיין בשו"ת הר צבי (ג - ק"ה) שהתיר ג"כ והוסיף שיאמר לנכרי שאין הוא רוצה שיעשה זה בשליחתו ועיין בשו"ת דובב מישרים (ה - קל"ד) שכתב דמותר לקצוץ כל האילן במקום מצוה ועיין בספר על פכים קטנים (הלכות זל תשס"ה)

(יא) נטילת ידיים בבית והמוציא בסוכה שבחצר עיין במ"ב (קס"ו - ה) דאם הולך מביתו לבית אחר יש שמחמירין אפילו בהליכה מועטת (הגר"ז ובגדי ישע) וע"ע בחזון איש (סוף כ"ד) דיש מקילין בשהיה וכש"כ כשהולך לסעודתו דאין הליכה זו הפסק וכ"ש אם הוא קודם ניגוב הידים וכ"כ הערוך השלחן (קס"ו - ג) שאם מקום הנטילה רחוק ממקום האכילה אף יותר מכ"ב אמה לא מקרי הפסק כיון שזה מוכרח להענין והפסק לא מקרי אלא כששוהה וא"צ לשהות וכן משמע מהרמ"א (יו"ד י"ט - ה) לענין שחיטה שיברך בחצר וישחוט בבית (פסקי תשובות קס"ו) ולכן אלו שמניחין פרוסות לחם קטנים בבית שמחה אין זה מן המובחר דמצוה מן המובחר לברך על הפת שעל השלחן שהיא שלימה (שו"ע הרב קס"ז - ג) ולכן מי שאוכל עם עוד אנשים שיש להם רק פרוסות והוא יש לו לחם שלם הם יוצאים מבציעתו

(יב) הנחת הסכך ע"י אשה קטן או עכו"ם עיין בשו"ע (תל"ה - ה) שכתב דעשיית סוכה ע"י גוי או אשה כשרה ואין דומה לציצית